2022. június 7., kedd

P9_TA(2022)0225

Uniós szigetek és a kohéziós politika

Az Európai Parlament 2022. június 7-i állásfoglalása az Unió szigeteiről és a kohéziós politikáról: a jelenlegi helyzet és a jövőbeli kihívások (2021/2079(INI))

(2022/C 493/04)

Az Európai Parlament,

— tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 174., 175. és 349. cikkére,

— tekintettel az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a Kohéziós Alapról szóló, 2021. június 24-i (EU) 2021/1058 európai parlamenti és tanácsi rendeletre ([1]),

— tekintettel az Igazságos Átmenet Alap létrehozásáról szóló, 2021. június 24-i (EU) 2021/1056 európai parlamenti és tanácsi rendeletre ([2]),

— tekintettel az Európai Külső Tengeri Régiók Konferenciája (CPMR) Szigetek Bizottsága 40. éves közgyűlésének 2021. április 15-i zárónyilatkozatára,

— tekintettel a hetedik környezetvédelmi cselekvési programra és a benne foglalt elvekre,

— tekintettel a Tanácsnak a biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2030-ig teljesítendő uniós stratégiáról szóló, 2020. október 16-i következtetéseire,

— tekintettel a Regionális Fejlesztési Bizottság számára „Islands of the European Union: State of play and future challenges” [Az Európai Unió szigetei: a jelenlegi helyzet és a jövőbeli kihívások] címmel készített, 2021 márciusában közzétett tanulmányára,

— tekintettel a Regionális Fejlesztési Bizottság számára „Cohesion Policy and Climate Change” [Kohéziós politika és éghajlatváltozás] címmel készített, 2021 márciusában közzétett tanulmányára,

— tekintettel a NextGenerationEU helyreállítási eszközre,

— tekintettel a legkülső régiók XXVI. elnöki értekezletének 2021. november 18-án, Ponta Delgadán aláírt zárónyilatkozatára,

— tekintettel a Régiók Európai Bizottságának az Európai Unió legkülső régióival kialakítandó megújított stratégiai partnerség végrehajtásáról szóló európai bizottsági jelentésről szóló, 2020. december 10-i véleményére ([3]),

— tekintettel a hozzáadottérték-adó (héa) kulcsaira vonatkozó uniós szabályok aktualizálásának általános megközelítéséről szóló, 2021. december 7-i tanácsi megállapodásra,

— tekintettel az Európai Unió Szolidaritási Alapjának felülvizsgálatáról szóló, 2021. május 18-i állásfoglalására ([4]),

([1]) HL L 231., 2021.6.30., 60. o.
([2]) HL L 231., 2021.6.30., 1. o.
([3]) HL C 37., 2021.2.2., 57. o.
([4]) HL C 15., 2022.1.12., 2. o.

— tekintettel 2018. április 17-i állásfoglalására a gazdasági, társadalmi és területi kohézió Európai Unión belüli megerősítéséről: Az Európai Bizottság 7. jelentése ([5]),

— tekintettel a Covid19-világjárvány és annak következményei elleni küzdelemre irányuló összehangolt uniós fellépésről szóló, 2020. április 17-i állásfoglalására ([6]),

— tekintettel az európai zöld megállapodásról szóló, 2020. január 15-i állásfoglalására ([7]),

— tekintettel a „Szorosabb partnerség az EU legkülső régióival" című, 2021. szeptember 14-i állásfoglalására ([8]),

— tekintettel az éghajlati és környezeti vészhelyzetről szóló, 2019. november 28-i állásfoglalására ([9]),

— tekintettel eljárási szabályzatának 54. cikkére,

— tekintettel a Foglalkoztatási és Szociális Bizottság, valamint a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Bizottság véleményeire,

— tekintettel a Régiók Európai Bizottsága 2020. október 14-i véleményére – A természeti erőforrások fenntartható használata a földközi-tengeri szigeteken,

— tekintettel a Regionális Fejlesztési Bizottság jelentésére (A9-0144/2022),

A. mivel az EU szigeti régióinak becsült lakossága több mint 20 000 000 fő (az EU teljes lakosságának 4,6 %-a); mivel az európai szigetek lakossága 13 tagállam mintegy 2 400 szigetén él;

B. mivel a jelentős számú strukturális problémával küzdő európai szigetek nagyrészt már a statisztikai célú területi egységek nómenklatúrája (NUTS) 2. vagy 3. szintű régiói közé tartoznak;

C. mivel a szigetek gyakran többszörös és állandó természeti hátrányok kombinációjával küzdenek, mint például a kis méret, a többnyire alacsony népsűrűség, a demográfiai kihívások, például a szezonális demográfiai nyomás, a kis piacok, a kettős szigetjelleg (sziget és szigetcsoport), a hegyvidéki régiókhoz nagyon hasonló nehéz domborzat, a tengeri és légi közlekedéstől való függés és a kis számú terméktől való függés;

D. mivel a demográfiai változás nem egységesen érint minden országot és régiót, hanem nagyobb hatást gyakorol a már leszakadó régiókra, tovább súlyosbítva a meglévő területi és társadalmi egyenlőtlenségeket; mivel a vidéki területeket, a peremterületeket és a legkülső régiókat, köztük a szigeteket rendkívüli módon sújtja az elnéptelenedés, ugyanis főként a fiatalok és a nők elhagyják ezeket a területeket, ami az ott élő idősek arányának növekedését eredményezi, ami növelheti a társadalmi elszigetelődés kockázatát;

E. mivel az EUMSZ 174. cikke elismeri a szigetek sajátos jellemzőit, és mivel még mindig hiányzik e cikk konkrét alkalmazása, különös tekintettel az EU szigeti területeire; mivel ezeket a sajátosságokat figyelembe kell venni az EU politikáiban, különösen egy erre a célra szolgáló stratégia, egy európai cselekvési terv és egy szigetpolitikai menetrend kidolgozásával, amely egyértelműen meghatározott cselekvési prioritásokat tartalmaz;

F. mivel a szigeti régiók mind viszonylag kevésbé fejlettek, mint a tagállamuk szárazföldi régiói, és az egy főre jutó GDP-jük alacsonyabb, mint a szárazföldi régióké;

G. mivel az EU három tagállama sziget;

([5]) HL C 390., 2019.11.18., 53. o.
([6]) HL C 316., 2021.8.6., 2. o.
([7]) HL C 270., 2021.7.7., 2. o.
([8]) HL C 117., 2022.3.11., 18. o.
([9]) HL C 232., 2021.6.16., 28. o.

2022. június 7., kedd

H. mivel a szigetek szárazföldtől való fizikai elszakítottsága és távolsága még inkább terheli különösen a munkaerőpiacot, a fenntartható közlekedési összeköttetést, a mobilitást, a nyersanyagok és a fogyasztási cikkek behozatalát, a szigetek termelésének a szomszédos külső piacokra való eljuttatását, az oktatást, az egészségügyi ellátást, a gazdasági tevékenységeket, a vízhez és a megfelelő higiénés körülményekhez való hozzáférést, az energiaellátást és a hulladékgazdálkodási létesítményeket; mivel ez a földrajzi elszigeteltség jelentősen megnehezíti az ilyen területek zöld átállását a klímasemleges gazdaság felé;

I. mivel a fenntartható versenyképesség, a társadalmi méltányosság és a reziliencia szempontjából alapvető fontosságú, hogy minden ember – beleértve a ritkán lakott és elnéptelenedett vidéki és távoli területeken és szigeteken élőket is – egyenlő hozzáféréssel rendelkezzen a minőségi és inkluzív szakképzési, tovább- és átképzési intézkedésekhez, valamint a készségforrásokkal, tanácsadással, oktatással és szakképzéssel kapcsolatos információkhoz;

J. mivel az EUMSZ 349. cikke értelmében a legkülső régiók esetében – amelyek többnyire szigetek – az EU-nak egyedi intézkedéseket kell elfogadnia, amelyek fő célja a közös uniós szakpolitikák e régiókra vonatkozó alkalmazási feltételeinek meghatározása, különösen a vám-, kereskedelmi- és költségvetési politika, a vámszabad területek, a mezőgazdasági és halászati politika, a nyersanyagok és alapvető fogyasztási cikkek biztosítása, az állami támogatások, a strukturális alapokhoz való hozzáférés feltételei és a horizontális uniós programok terén; mivel az említett területeken hozott egyedi intézkedések hozzájárulnak az EU gazdasági, társadalmi és területi kohéziójának megerősítéséhez;

K. mivel a Covid19-világjárvány idején az idénymunkások és a kiküldött munkavállalók gyakran nem jutottak alapvető egészségügyi ellátáshoz, méltányos lakhatáshoz, nem rendelkeztek egyéni védőeszközökkel és megfelelő információkkal; mivel gyakran csak elégtelen vagy semmilyen hozzáféréssel nem rendelkeztek a szociális védelmi rendszerekhez, így a betegségi ellátáshoz és a rövid távú munkanélküliségi programokhoz a fogadó tagállamokban; mivel a munkavállalók mobilitása a rendelkezésre álló közlekedési eszközöktől is függ, és a szigeteken és az Unió legkülső régióiban élő munkavállalók különösen érintve vannak;

L. mivel a Covid19-válság hosszú távú társadalmi, gazdasági, környezeti és kulturális következményei az EU szigeti területein különösen aggasztóak, az európai fellendülés pedig nem kerületi ki a szigeteket, és nem vezethet újabb regionális egyenlőtlenségekhez; mivel a Covid19-válság rámutatott arra, hogy az ilyen jelenségek rendkívül veszélyeztetik a szigetek gazdaságát;

M. mivel a szigetek gyakran egyébként is magas munkanélküliségi rátáját, ami általában magasabb, mint a szárazföldön, a Covid19-válság tovább súlyosbította, különösen a fiatalok körében;

N. mivel a szigetek és a legkülső régiók az éghajlatváltozás frontvonalában vannak, amelyeket érint a tengerszint emelkedése és a part menti erózió, a tengerek és óceánok felmelegedése és elsavasodása, valamint a természeti katasztrófák, például a ciklonok, vulkánkitörések, erdőtüzek és viharok, áradások, aszályok és az elsivatagosodás problémái, amelyek negatív hatással lehetnek a mezőgazdaságra és az élelmiszer-ellátásra, és többféle gazdasági, társadalmi és környezeti kárt okozhatnak; mivel kiváló laboratóriumai lehetnek a különböző ökológiai átállási folyamatoknak, és sokan törekednek a megújuló energiaforrásokon alapuló energiaautonómia elérésére;

O. mivel a szigetek számos olyan értékkel rendelkeznek, amelyeket jobban ki kell aknázni;

P. mivel a szigeteket a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák kivételes gazdagsága jellemzi; a szigeti ökoszisztémákat különösen fenyegetik az éghajlatváltozás negatív hatásai, ezért védeni kell őket;

Q. mivel számos szigeten a belső területek a gazdasági fejlődés és a szolgáltatások hozzáférhetőségének szempontjából elmaradnak a part menti területektől;

R. mivel a szigeteken működő – többnyire kis méretű – mezőgazdasági üzemeket hátráltatja távoli elhelyezkedésük, elszigeteltségük és környezeti feltételeik, a szárazföldről származó energiától való függés, a helyi és éghajlati viszonyok miatt korlátozottan változatos termelés és a helyi piacoktól való nagyfokú függés, valamint az éghajlati válság, a környezetkárosodás, a biológiai sokféleség csökkenése és az olyan alapvető infrastruktúrák hiánya, mint az utak, a vízellátás, a hulladékkezelés, a digitális és egészségügyi infrastruktúra; mivel ezeket a strukturális nehézségeket gyakran súlyosbítja a teljes mértékben fejlett általános érdekű szolgáltatások hiánya;

S. mivel a szigetek, különösen a legkülső régiók nagyon ki vannak téve a társadalmi-gazdasági válságoknak és a természeti katasztrófáknak, például a szélsőséges időjárási eseményeknek és a vulkáni tevékenységeknek; mivel földrajzi elszigeteltségük és a szárazföldi területekről származó alapvető szükségleti cikkekhez, például az üzemanyaghoz vagy a vízhez való hozzáférés nehézségei miatt a szigeteket súlyosabban érintik az olyan jelenségek, mint a Covid19-világjárvány, amelyek különös nehézségeket okoznak a mezőgazdasági termelőknek; mivel az EU szigeti területei Európa biológiai sokféleségének 80 %-át teszik ki, Európa számos őshonos fajának adnak otthont, és menedékként is szolgálhatnak a kihalás veszélyének kitett fajok számára, egyben létfontosságú telelőhelyeket, pihenőhelyeket vagy szűk keresztmetszeteket jelentenek a vándormadarak, emlősök és gerinctelenek számára, emellett pedig különleges védelmet igénylő táji és környezeti kincsekkel rendelkeznek;

T. mivel a szigetek társadalmi-gazdasági fejlődése jelentős részben olyan, erősen szezonális jellegű ágazatokon alapul, mint amilyen például a mezőgazdaság és a turizmus; mivel a szigeti régiók mezőgazdasági termelőinek sajátos nehézségekkel, különösen az alacsony versenyképességgel kell megküzdeniük a magas szállítási költségek miatt, illetve abból fakadóan, hogy nem tudják kihasználni a méretgazdaságosság előnyeit, mivel a föld számos szigeten szűkös erőforrás; mivel a méltányos, egészséges és környezetbarát élelmiszer-ellátási rendszerek kialakítása érdekében az uniós szigeteknek meg kell felelniük a „termelőtől a fogyasztóig” stratégiának, amely az európai zöld megállapodás alapvető részét képezi; mivel ezek a régiók komoly hátrányt szenvednek a nem uniós országok által támasztott verseny miatt, amelyek nem tartják tiszteletben ugyanazokat a környezetvédelmi és élelmiszer-biztonsági termelési normákat, és sokkal alacsonyabb munkaerőköltségekkel kell számolniuk;

U. mivel a „termelőtől a fogyasztóig” stratégia uniós mezőgazdasági termelésre gyakorolt hatása súlyos következményekkel járhat ezekben a régiókban a külföldi behozatallal szembeni gyenge versenyképességük és a termelésük diverzifikálásával kapcsolatos kihívások miatt;

V. mivel a szigetek tengeri és szárazföldi biológiai sokfélesége nagyrészt endemikus és ezért sérülékenyebb; mivel a tengeri és part menti szennyezés, valamint a túlhalászás és jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat fokozott hatást gyakorol a szigetek környezetére, és nagyon súlyos következményekkel jár a foglalkoztatásra, a kisüzemi halászati ágazatra és a helyi közösségekre nézve;

W. mivel a legkülső régiók és szigetek potenciálisan elősegíthetik Európa fenntartható jövőjének biztosítását olyan stratégiai ágazatokban, mint a tiszta energia, a biológiai sokféleség és ökoturizmus;

Az Európai Unió szigeteinek jellemzői és sajátosságai

1. elismeri, hogy az elszigeteltség állandó strukturális hátrány; megjegyzi, hogy ezért olyan integratív stratégiákat kell kidolgozni, amelyek lehetővé teszik a szigetek számára, hogy szembenézzenek a kihívásokkal és leküzdjék azokat az akadályokat, amelyeket maga a szigetjelleg jelent;

2. emlékeztet rá, hogy az EUMSZ 174. cikke kimondja, hogy az Uniónak különös figyelmet kell fordítania az európai szigetekre;

3. hangsúlyozza, hogy az európai szigetek, bár közös kihívásokkal néznek szembe, különböző földrajzi jellemzőkkel és intézményi felépítéssel rendelkeznek, ami elengedhetetlenné teszi olyan rugalmas megoldások alkalmazását, amelyek figyelembe veszik ezeket a sajátosságokat;

4. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az EU nem rendelkezik jövőképpel az európai szigetekkel kapcsolatban, és kéri a szigetek európai jövőképének kidolgozását és a szigetek erősségeinek kiaknázását;

2022. június 7., kedd

5. rámutat arra, hogy az EUMSZ 349. cikke a kilenc legkülső régió fejlődését korlátozó feltételek között elismeri a szigetjelleget is, amelyet a strukturális szempontból törékeny társadalmi és gazdasági helyzetüket súlyosbító feltételek egyikeként említi; emlékeztet arra, hogy az EUMSZ 349. cikke egyedi intézkedéseket ír elő e legkülső régiók számára; kéri egy kimondottan a legkülső régiókra vonatkozó, a piacok közös szervezéséről szóló rendelet létrehozását, hogy figyelembe vegyék az EUMSZ 349. cikkének hatálya alá tartozó területek környezeti, földrajzi és társadalmi sajátosságait;

6. hangsúlyozza, hogy az európai szigetek GDP-je és fejlettségi szintje elmarad az EU és azon országok átlagától, amelyekhez tartoznak;

7. hangsúlyozza, hogy a szigetek egyik legnagyobb hátránya a geomorfológiai és természeti adottságaikban rejlik; megjegyzi, hogy a szigeteket általában kettős vagy hármas természeti hátrány jellemzi, nevezetesen a szigetjelleg, a hegyvidéki terep és a szigetvilágban elfoglalt helyük;

8. emlékeztet rá, hogy a szigetjelleg strukturális problémákat okoz a tengeri és légi közlekedéstől való függőség tekintetében – a szigeten élő európai polgárok megélhetése függ ettől a közszolgáltatástól –, ami az áruk, nyersanyagok, köztük az energiahordozók és a fogyasztási cikkek behozatala és kivitele, valamint a személyszállítás számára többletköltségeket okoz;

9. hangsúlyozza, hogy a szigetcsoportok esetében a kettős és néha hármas szigetjelleg megsokszorozza ezeket a nehézségeket;

10. hangsúlyozza a népesség, a nyersanyagok és mindenféle erőforrás tekintetében fennálló hiányt, és emlékeztet rá, hogy sok szigeten az ivóvízhez és a megfelelő higiénés körülményekhez való hozzáférés kérdése központi jelentőségű a lakosság élete, a mezőgazdaság fejlődése, az energiatermelés, a sziget fenntarthatósága és a turizmus lehetőségei szempontjából;

11. hangsúlyozza, hogy a szigetjelleggel járó elszigeteltség a szárazföldi és kontinentális területek piacaitól való függőséggel jár, és növeli bizonyos szolgáltatások, például a hulladékgazdálkodás, valamint bizonyos áruk költségeit, különösen olyan kis vagy távoli szigetek esetében, amelyek nagymértékben függnek a behozataltól;

12. rámutat, hogy a szigetek gazdasága az elsődleges és a tercier szektor felé orientálódik, és hogy a túlzott szakosodás gyengíti a gazdasági szerkezetet, mivel sebezhetőbbé teszi a visszaesésekkel és a válságokkal szemben; kifejezi aggodalmát a hosszú távú fejlemények miatt, amelyek kizárólag a turizmusra épülő gazdaságot hozhatnak létre számos uniós szigeten, olyan szezonális sebezhetőséget okozva, amilyen például a turisztikai fő- és holtszezonokban a pénzügyi források megléte vagy hiánya miatti különbségek; hangsúlyozza ezért, hogy a megfelelő egyensúly és a sokszínű munkaerőpiac elérése érdekében a szigetek gazdaságát másodlagos ágazataik megerősítésével diverzifikálni kell;

13. aggodalommal veszi tudomásul a Covid19-világjárvány okozta válság jelenlegi és hosszú távú hatásait, amely számos területen súlyosbítja az uniós szigetek amúgy is bizonytalan helyzetét; aggodalommal veszi tudomásul, hogy a mentális egészség romlása a bizonytalanság egyik jelentős tényezője, ami az elszigeteltségnek és a szigeti területek korlátozott választási lehetőségeinek tudható be;

14. hangsúlyozza, hogy számos szigeten és a legkülső régiókban a Covid19-válság következményei még súlyosabbak, mint a szárazföldön, amint azt a tengeri szállítás árának elszabadulása is tanúsítja, és elmélyítik az ilyen régiókra jellemző társadalmi és gazdasági strukturális nehézségeket; megjegyzi, hogy a jelenlegi áremelések csak tovább súlyosbítják ezeket a nehézségeket;

15. emlékezteti a tagállamokat arra, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköznek a szigetek és a legkülső régiók, valamint a legfejlettebb régiók gazdasági, társadalmi és területi fejlettségi szintjei közötti távolság csökkentését is kell szolgálnia; kéri a Bizottságot, hogy vegye figyelembe e rendelkezés betartását a nemzeti reformprogramokban, amikor a felülvizsgálati jelentést benyújtja az Európai Parlamentnek;

Az európai szigetekkel kapcsolatos kérdések és kihívások

Éghajlatváltozás és biológiai sokféleség

16. hangsúlyozza, hogy a szigetek biológiai sokféleségét egyedülálló biogeográfiai, filogenetikai és funkcionális jegyek jellemzik, a világ biológiai sokfélesége túlnyomó részének a szigetek adnak otthont, fontos fajok jelentős szaporodóhelyei, és e biológiai sokféleség aránytalanul nagy részét el is vesztették; hangsúlyozza, hogy célzott regionális politikákat és intézkedéseket kell végrehajtani, például összehangoltabb technikai segítségnyújtást a szigetek egyedülálló biológiai

sokféleségének védelme és helyreállítása, valamint szűkös természeti erőforrásaik, például a talaj és a víz megőrzése érdekében, mezőgazdasági termelékenységük, különösen a fenntartható hagyományos termékek megőrzése és az emberek megélhetésének biztosítása érdekében, valamint támogatni kell az európai zöld megállapodás célkitűzéseinek elérését; felszólítja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy erősítsék meg a mezőgazdasági termelőknek a biológiai sokféleséget elősegítő gyakorlatok folytatásához nyújtott támogatást, többek között magasabb finanszírozási és társfinanszírozási arányok révén;

17. hangsúlyozza, hogy számos sziget törékeny környezettel és endemikus tengeri és szárazföldi biológiai sokféleséggel rendelkezik, és hogy a turizmus fejlődése – különösen egyes földközi-tengeri szigeteken – tovább növeli a biológiai sokféleségre nehezedő antropogén terhelést;

18. célzott, fenntartható és hatékony regionális politikákat és intézkedéseket szorgalmaz a szigetek számára egyedi biológiai sokféleségük védelmére és helyreállítására való képességük megerősítése, a fenntartható turizmusra és halászatra összpontosító kék gazdaság előmozdítása, valamint a tengerfenék-kutatás támogatása érdekében; felszólítja továbbá a Bizottságot, hogy értékelje az éghajlatváltozás szigetekre gyakorolt hatását;

19. emlékeztet rá, hogy a szigetek az éghajlatváltozás frontvonalában vannak, különösen a tengerszint emelkedése, a tengerek és óceánok felmelegedése és savasodása, az elsivatagosodás növekvő hatása, valamint az egyre gyakoribb természeti katasztrófák miatt;

20. kéri az Európai Bizottságot, hogy vizsgálja meg, szükséges-e az Európai Unió Szolidaritási Alapjának fejlesztése, valamint igazítsa azt az olyan új realitásokhoz és fenyegetésekhez, mint a természeti katasztrófák vagy az éghajlatváltozás hatásai, annak érdekében, hogy reálisabban lehessen kezelni e jelenségek következményeit;

21. felszólítja a Bizottságot, hogy sürgősen vizsgálja meg a meglévő vészhelyzeti mechanizmusok kiigazításának kérdését, az olyan, egyre súlyosabb természeti katasztrófák kezelésével kapcsolatban, mint például a spanyolországi La Palma szigetén történt vulkánkitörés, amely példátlan társadalmi és gazdasági kihívást jelent, és az okozott károkra arányos választ igényel;

22. aggodalommal veszi tudomásul a túlhalászással, valamint a tengerek és partok szennyezésével kapcsolatos kockázatokat; felszólít a Párizsi Megállapodás és az európai zöld megállapodás, köztük a klímarendelet keretében a szigeteknek nyújtott egyedi támogatásra, amely elengedhetetlen ahhoz, hogy megfelelően alkalmazkodóképesek, ellenállóak és előrelátóak legyenek az éghajlatváltozás leküzdése és az ahhoz való alkalmazkodás tekintetében; kéri, hogy a zöld megállapodás kedvezőtlen társadalmi hatásainak ellensúlyozására szolgáló eszközöket alkalmazzanak az EU szigetein;

23. kéri, hogy vizsgálják meg a természeti katasztrófák kockázatának azokat a megelőzési stratégiáit, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási intézkedéseket és a területrendezési szakpolitikákat, annak elkerülése érdekében, hogy a part menti árterületeken vagy a földcsuszamlásveszélynek kitett területeken ne szaporodjanak el a lakás- és infrastruktúra-építések;

Hozzáférés a vízhez és vízgazdálkodás

24. úgy véli, hogy ezek a szigetek hatalmas laboratóriumot képviselhetnek a fenntartható gyakorlatok számára az olyan ágazatok esetében, mint a tiszta energia, a körforgásos gazdaság, az intelligens mobilitás, a hulladékgazdálkodás és a kék gazdaság; szükségesnek tartja különösen az értékesítési láncok lerövidítését a nyersanyagok szállításából származó kibocsátások csökkentése és a körforgásos gazdaság előmozdítása érdekében, mivel ez fontos szerepet játszik abban, hogy a szigetek versenyképesebbek és önfenntartóbbak legyenek;

25. hangsúlyozza, hogy egyre sérülékenyebbé válnak szinte valamennyi sziget környezeti értékei, különösen a vízkészletek; felszólítja ebben az összefüggésben az Európai Bizottságot, hogy mozgósítson további forrásokat a szigeti régiók hatékonyabb megsegítésére a vízhez való hozzáférés és a vízgazdálkodás terén, és fogadjon el közös vízgazdálkodási politikát a szigetek számára;

26. hangsúlyozza, hogy ösztönözni kell a víz, különösen a szennyvíz tisztítását, és biztosítani kell a fenntartható vízkörforgást; emlékeztet arra, hogy a sótalanítás gyakran költséges és nem elég hatékony egy sziget teljes vízellátásának biztosításához; emlékeztet a szigeti területek hulladékgazdálkodásával kapcsolatos kihívásokra, mivel a szigetek korlátozott erőforrásokkal rendelkeznek a hulladék tárolására és feldolgozása terén, különösen a turisztikai főszezonban, mikor megnő a hulladéktermelés; emlékeztet továbbá a körforgásos gazdaság stratégiai szerepére, amelyet ki kell terjeszteni, hogy magában foglalja a tengeri hulladék gyűjtését és gazdaságos újrahasznosítását;

2022. június 7., kedd

Energetikai átállás

27. kéri, hogy a szigetek számára külön szabályok és pénzügyi támogatás nyújtsanak segítséget az éghajlat-semlegességi célok eléréséhez, figyelembe véve az energetikai és a közlekedési ágazathoz kapcsolódó többletköltségeket, valamint a mobil technológiáknak az energiarendszereikre gyakorolt hatását; elismeri, hogy arányosan nagyon magas szintű beruházásokra van szükség az időszakos megújuló energiák kezeléséhez; kéri, hogy ezeket a költségeket vegyék figyelembe „Irány az 55 %!" jogalkotási csomagban;

28. hangsúlyozza az „Irány az 55 %!" jogalkotási csomag szükségességét és az abban rejlő lehetőségeket; úgy véli azonban, hogy e jogalkotási intézkedések gyakorlati megvalósításának együtt kell járnia a gazdasági, társadalmi és területi kohézió előmozdításával, mivel a szigetek kizárólag légi és tengeri közlekedésre támaszkodnak;

29. kézzelfogható kompenzációs intézkedésekre szólít fel, amelyek ellensúlyozzák a tisztább gazdaságra és társadalomra való átállás során a szigetek gazdasági, társadalmi és területi kohéziójára – a légi és tengeri ágazatoktól való függés miatt – gyakorolt esetleges negatív következményeket;

30. fontosnak tartja a szoros nyomon követést annak érdekében, hogy a szigeteket a környezetbarát tengeri infrastruktúra fejlesztésébe teljes körűen integrálni lehessen; kéri, hogy a szigetek élvezzenek prioritást az infrastruktúra tekintetében, a légi és a tengeri közlekedés dekarbonizációja érdekében; kiemeli, hogy a szigetek strukturális hátrányai miatt polgáraik és vállalkozásaik jobban ki vannak téve az emelkedő áraknak;

31. emlékeztet arra, hogy a szigetek kis méretük és elszigetelt energiarendszereik miatt nagy kihívással néznek szembe az energiaellátás terén, mivel a villamosenergia-termelés, a szállítás és a fűtés tekintetében jellemzően a fosszilistüzelőanyag-importtól függenek;

32. úgy véli, hogy a megújuló energiaforrások, köztük az árapály-energia hasznosításnak olyan prioritásnak kell lennie, amely jelentős előnyökkel jár a szigetek számára, ugyanakkor figyelembe veszi a helyi közösségek igényeit, beleértve a szigetek hagyományos építészetének és helyi élőhelyeinek megőrzését; ezért kéri, hogy a szigetek földrajzi adottságainak megfelelően támogassák ezen energiaforrások széles körének fejlesztését; üdvözli a szigeteken kezdeményezett zöld hidrogénprogramokat;

33. szorgalmazza, hogy a fosszilis tüzelőanyagok fokozatos megszüntetése, valamint a fenntartható és megújuló energiákban rejlő lehetőségek növelését célzó intézkedések bevezetése révén valamennyi európai sziget számára fogalmazzák meg a megújuló energiaforrásokon alapuló energetikai autonómia célkitűzését, amelyet az ehhez szükséges pénzügyi forrásokkal kell támogatni; további kutatást kér annak érdekében, hogy a megújuló energiaforrások megfizethetőbbé váljanak a part menti területeken, és a különböző tengeri medencék földrajzi adottságaihoz jobban illeszkedjenek;

34. hangsúlyozza, hogy a hatékony környezeti átmenet megvalósítása érdekében kulcsfontosságú az európai szigetek helyi intézményeinek igazgatási kapacitását növelni és fejleszteni, hogy képesek legyenek előmozdítani a gazdasági, társadalmi és területi versenyképességet, és ösztönözni a polgárok klímabarát magatartását; emlékeztet arra, hogy ez az átmenet olyan szilárd kutatási és innovációs politikáktól és kezdeményezésektől is függ, amelyek előmozdítják a helyi érdekelt felek közötti együttműködést, miközben a kutatási létesítmények szélesebb körű elterjedését segítik elő a szigeti területeken;

35. emlékezteti a tagállamokat, hogy az Igazságos Átmeneti Alapból finanszírozott nemzeti átállási terveiknek minden egyes szigetükre vonatkozóan külön tanulmányt és elemzést kell tartalmazniuk;

Gazdasági és társadalmi fejlődés

36. kiemeli az európai szigetek helyi gazdasági szerkezetének, különösen a mikrovállalkozások, valamint a kis- és középvállalkozások (kkv-k) támogatásának fontosságát;

37. felhívja a tagállamokat, hogy az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) és az Európai Regionális Fejlesztési Alap forrásainak igénybevételével támogassák a minőségi munkahelyek létrehozását, támogassák a munka és a magánélet közötti egyensúly javítását, biztosítsanak munkalehetőségeket az elnéptelenedés kockázatának kitett régiókban, különös figyelmet fordítva a nők munkaerőpiaci részvételének javítására; hangsúlyozza a tanácsadási szolgáltatások, az egész életen át tartó tanulás és a munkavállalók át- és továbbképzését szolgáló programok fontosságát minden életkorban;

38. felszólít sürgős intézkedésekre a szigetek elnéptelenedésének, továbbá az agyelszívásnak és a szakképzett munkaerő elvándorlásának korlátozására, valamint a polgárok életminőségének javítása, többek között a kiszolgáltatott csoportok hozzáférhetőségének javítása, a helyi vállalkozások támogatása, a munkahelyek védelme és az öregedő népesség kérdésének kezelése érdekében; kéri továbbá, hogy támogassák az oktatás, a szakmai képzés, a szakképzés, az innovatív és fenntartható vállalkozói szellem és a szigetek lakosai számára létrehozott foglalkoztatási intézmények fejlesztését, különösen a nők – akik körében szinte valamennyi uniós szigeten a férfiakénál magasabb a munkanélküliségi ráta – és a fiatalok esetében;

39. hangsúlyozza, hogy – adott esetben – ki kell terjeszteni a héa kulcsaira vonatkozó uniós szabályok aktualizálásáról szóló, 2021. december 7-i tanácsi megállapodást az Unió valamennyi elszigetelt területére;

40. emlékeztet arra, hogy a Covid19-válság rávilágított számos európai sziget egészségügyi hiányosságaira; hangsúlyozza ezért az egészségügyi infrastruktúra fejlesztésének és javításának, az ellátáshoz való hozzáférésnek és az egészségügyi szakemberek letelepedését ösztönző támogatás nyújtásának fontosságát, különösen a legtávolabbi szigeti területeken;

41. hangsúlyozza, hogy helyi szinten ösztönözni kell a szoros együttműködést, a mobilitást és a tudáscserét az oktatási, kutatási és technológiai innovációs intézmények, a vállalkozások és az egyes polgárok között; ezért felszólítja a Bizottságot annak biztosítására, hogy az európai szigetek, főként a szárazföldtől legtávolabb fekvők lakói teljes mértékben és egyenlően részt vehessenek az olyan uniós mobilitási programokban, mint az Erasmus+, az Európai Szolidaritási Testület, a DiscoverEU vagy a várható ALMA (Aim, Learn, Master, Achieve) kezdeményezés;

42. emlékeztet az olyan uniós programok fontosságára, mint az ifjúsági garancia; felhívja a tagállamokat, hogy az uniós alapokkal, például az ESZA+-szal szoros összhangban gyorsan hajtsák végre ezt a programot annak érdekében, hogy kezeljék a foglalkoztatásban, oktatásban vagy képzésben részt nem vevő fiatalok helyzetét, különös tekintettel a vidéki területeken és a munkaerőpiacukon hátrányos természeti adottságokkal vagy demográfiai hátrányokkal küzdő régiókban, köztük a szigeteken élőkre annak biztosítása érdekében, hogy minden 30 év alatti fiatal színvonalas állásajánlatot kapjon, folyamatos oktatásban, szakoktatásban vagy szakképzésben részesüljön, képes legyen az ágazatok széles körében a foglalkoztatási lehetőségekhez szükséges készségek fejlesztésére, vagy fizetett tanulószerződéses gyakorlati képzésben vagy gyakornoki képzésben részesüljön négy hónapon belül;

43. üdvözli az ifjúsági garancia inkluzívabbá tételére és a megkülönböztetés minden formájának elkerülésére irányuló erőfeszítéseket, beleértve a távoli, vidéki vagy hátrányos helyzetű városi területeken, illetve tengerentúli területeken és szigeti régiókban élő fiatalokat is;

Kultúra

44. úgy véli, hogy a kultúra és a kulturális ágazat fejlesztése a szigeteken alapvető fontosságú; úgy véli, hogy a szigetek, illetve az egész EU kulturális és nyelvi identitását védeni és támogatni kell, többek között az oktatásban is, mivel az minden szempontból hozzájárul a szigetek felemelkedéséhez;

45. felszólítja a Bizottságot arra, hogy tegye 2024-et a szigetek európai évévé;

Mezőgazdaság és halászat

46. felhívja a Bizottságot, hogy értékelje egy olyan rendelet szükségességét, amely egyedi mezőgazdasági intézkedéseket állapít meg valamennyi NUTS 2 és NUTS 3 szintű sziget tekintetében az élelmiszer-autonómia elérése és termékeik versenyképességének növelése érdekében, a meglévő eszközök – például a kifejezetten a távoli fekvéssel és szigetjelleggel kapcsolatos választási lehetőségek programjának (POSEI) és az egyedi mezőgazdasági intézkedéseknek a kisebb égei-tengeri szigetek javára történő megállapításáról szóló rendelet ([10]) – sérelme nélkül;

47. intézkedésekre szólít fel a szigeti területeken gyakran fennálló, a part menti és a szárazföldi területek között lévő gazdasági különbségek áthidalása érdekében;

([10]) Az Európai Parlament és a Tanács 229/2013/EU rendelete (2013. március 13.) az egyedi mezőgazdasági intézkedéseknek a kisebb égei-tengeri szigetek javára történő megállapításáról (HL L 78., 2013.3.20., 41. o.).

2022. június 7., kedd

48. megjegyzi, hogy a szigeteken termelt mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek egyedülálló minőségűek a szigetek sajátos mikroklimatikus és topográfiai körülményeinek köszönhetően; hangsúlyozza, hogy a kohéziós politika révén elő kell mozdítani a szigetekről és peremterületekről származó mezőgazdasági termékek fogyasztását; sürgeti a Bizottságot és a tagállamokat, hogy dolgozzanak ki fenntartható megoldásokat a mezőgazdasági termékeknek a legtöbb sziget és a szárazföld közötti szállítására; úgy véli, hogy ez növelni fogja a versenyképességet, különösen a kisebb szigetek esetében, és lehetővé teszi a mezőgazdasági kistermelők szerepvállalását;

49. kitart amellett, hogy – az ökológiai korlátokon belül és az egészséges szárazföldi és tengeri környezet tiszteletben tartásával – fokozottan támogatni kell a szigetek fenntartható fejlődését a mezőgazdaság, az erdőgazdálkodás és -védelem, az állattenyésztés, az akvakultúra, a fenntartható halászat, a helyi termelés és a kék gazdaság területén, többek között az európai együttműködési programok révén; úgy véli, hogy meg kell erősíteni a szigeteken folytatott mezőgazdasági tevékenység korszerűsítéséhez nyújtott uniós támogatást, többek között a precíziós gazdálkodás előmozdítása révén, támogatva e régiókat az európai zöld megállapodás célkitűzéseinek elérésében;

50. rámutat arra, hogy a szigetek vidéki területeit sújtó fejlettségbeli szakadékot tovább növeli az, hogy a legtöbb szigeten nincsenek nyüzsgő városok, így nem tudnak úgy részesülni a továbbgyűrűző pénzügyi hatások előnyeiből; megjegyzi, hogy ez a versenyképesség csökkenéséhez vezet, különösen ami a kkv-k méretgazdaságossági előnyök kihasználására való képességét illeti;

51. hangsúlyozza a hatékony és eredményes földhasznosításra összpontosító területrendezés fontosságát;

52. hangsúlyozza annak fontosságát, hogy elérjük a vidéki és távoli területeken élőket, elérhetőbbé tegyük a mezőgazdaságban, halászatban, erdészetben és egyéb munkahelyeken dolgozók számára a továbbképzési és átképzési lehetőségeket, valamint hogy zöld, digitális és minden további szükséges készséget biztosítsunk számukra a zöld és kék gazdaság által kínált jelenlegi és jövőbeli lehetőségek jobb megértéséhez, és lehetővé tegyük számukra, hogy jelentősen hozzájárulhassanak a környezet megőrzéséhez;

53. hangsúlyozza, hogy nincsenek fenntartható megoldások a mezőgazdasági termékek szállítására a legtöbb sziget és a szárazföld között, valamint a mezőgazdasági termékek kivitelére a szigetekről és behozatalára a szigetekre, ezért felszólítja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy az uniós szigetekre vonatkozó fejlesztési terveikben támogassák a környezetbarátabb összeköttetéseket célzó innovatív projekteket;

54. felszólítja a tagállamokat, hogy használják fel a kohéziós politika keretében rendelkezésre álló valamennyi eszközt, és azonosítsák és mozdítsák elő a különböző uniós politikák és alapok közötti kiegészítő jelleg és szinergiák lehetőségeit annak érdekében, hogy a szigeteket az élelmezésbiztonság és a szigetek önfenntartó képességének megerősítése érdekében, többek között a megújuló energiaforrásokból származó energia használatának előmozdítása révén, és tegyék őket a fenntartható, körforgásos élelmiszerrendszerekre és az intelligens vidéki területekre való átállás szerves részévé, a földrajzi hátrányokat ily módon lehetőségekké alakítva; úgy véli, hogy a szigetek fenntartható élelmiszerláncban betöltött szerepének előmozdítása az uniós regionális politikai eszközök, többek között a kohéziós politika révén további munkalehetőségeket teremthet, és megállíthatja a szigeti régiókban tapasztalható elnéptelenedési tendenciát;

55. hangsúlyozza, hogy jövedelmező és környezetbarát rövid ellátási láncokat kell támogatni és egy olyan mezőgazdasági ágazat fejlesztését, amely a nagy hozzáadott értékű hagyományos termékeket, a helyi fogyasztást és a zöld megoldásokat helyezi előtérbe, és hozzájárul az élelmiszer-önellátás eléréséhez;

56. hangsúlyozza, hogy folytatni kell a „Jobb életminőség a vidéki területeken” című, II. corki nyilatkozat végrehajtását az európai szigetek előtt jelenleg álló kihívások és lehetőségek átgondolása érdekében; kéri, hogy a vidéki területekre vonatkozó hosszú távú jövőkép kidolgozásakor vegyék figyelembe a legkülső régiók és az égei-tengeri szigetek sajátosságait; felszólítja a Bizottságot, hogy a regionális tervezési folyamatok során mozdítsa elő a szigetekkel kapcsolatos politikákat a fenntartható mezőgazdaság, az élelmiszer-termelés, az agrárturizmus, a kék gazdaság és a konnektivitás támogatása érdekében, többek között az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapot (EMVA) kiegészítő finanszírozás, az éghajlatváltozás kezelése, a biológiai sokféleség védelme, a körforgásos gazdaság bevezetése és a megújuló energia felé való elmozdulás révén; sürgeti továbbá a Bizottságot, hogy értékelje a szigetcsoportokot jellemezte régiók szigetjellegének és kettős szigetjellegének valós költségeit is, figyelembe véve a szigetek, különösen a legkülső régiók sérülékeny pontjait és eszközeit; úgy véli, hogy az uniós kohéziós politikában figyelembe kell venni a szigetek jellemezte régiók szigetjellegének

valós költségeit, miközben ezzel egyidejűleg naprakész és harmonizált adatok alapján hatásvizsgálatot kell végezni a szigetekre vonatkozó uniós kezdeményezésekről és fellépésekről; hangsúlyozza, hogy a vidéki területek megfigyelőközpontja egyedülálló lehetőséget kínál a szigeti területekre vonatkozó megfelelő és naprakész, jó minőségű adatok előállítására, amelyek többek között a földhöz való hozzáférésre összpontosítanak, megteremtve a szigetek átfogó mezőgazdasági és gazdasági fejlődésének alapjait;

57. úgy véli, hogy az élő állatokat továbbra is tengeri úton kell szállítani, tekintettel arra, hogy egyes szigetek mezőgazdasági ágazatai, főként a legkisebb szigetek, amelyek kis méretük és az ebből következő infrastruktúra hiánya miatt nem képesek állati tetemeket szállítani, nagy mértékben függnek az exporttól;

58. úgy véli, hogy meg kell erősíteni a szigeteken folytatott mezőgazdasági tevékenység korszerűsítéséhez nyújtott uniós támogatást, többek között a precíziós gazdálkodás előmozdítása révén, támogatva e régiókat az európai zöld megállapodás célkitűzéseinek elérésében;

59. felhívja a figyelmet azonban arra, hogy mivel a „termelőtől a fogyasztóig” stratégia tovább korlátozza a növényvédő szerek használatát az Unióban, figyelembe kell vennie a trópusi és szubtrópusi növények legkülső régiókon belüli sajátosságait is, és korlátoznia kell az uniós szabványoknak nem megfelelő termékek uniós piacokhoz való hozzáférését;

60. úgy véli, hogy a legkülső régiókra való tekintettel az EU kohézióját a következők révén kell megvalósítani: az EUMSZ 349. cikkének megerősítése, nevezetesen az e régiókban alkalmazandó „uniós vívmányok” megszilárdításával; a POSEI program és költségvetésének fenntartása és megerősítése, különösen a mezőgazdaságon kívüli más ágazatokra, például a halászatra, a közlekedésre, az idegenforgalomra stb. való átcsoportosítással; a legkülső régiók termékeinek differenciált kezelésének biztosítása valamennyi gazdasági partnerségi és szabadkereskedelmi megállapodás újratárgyalása során, valamint az érzékeny mezőgazdasági termékek, például a banán, a paradicsom, a cukor és a tej teljes körű védelme e tárgyalások során;

61. kéri, hogy a POSEI program révén erősítsék meg a KAP keretében a legkülső régiók mezőgazdasági és agrár-élelmiszeripari behozataltól való függőségének csökkentésére irányuló speciális mechanizmusokat, valamint erősítsék meg e régiók élelmezésbiztonságát és piacaikhoz való hozzáférési képességét, függetlenül attól, hogy azok a saját területükön vagy az Unióban máshol találhatók-e; e célból kéri, hogy 2027-től növeljék a POSEI költségvetését e távoli és szigeti régiók növekvő szükségleteinek kielégítése, valamint helyi termelésük fejlesztése érdekében, mivel jelentős termelési többletköltségek sújtják őket;

62. felszólítja a Bizottságot, hogy az EMVA esetében tartsa fenn a hosszú távú 85 %-os társfinanszírozási arányt a legkülső régiók esetében e területek társadalmi-gazdasági fejlődésének biztosítása és ezáltal a távoli elhelyezkedésükből fakadó problémák enyhítése érdekében;

63. felszólít a nem uniós országból származó trópusi árukra alkalmazandó európai környezetvédelmi és szociális normák szigorú betartására, és arra, hogy rendszerszinten vezessenek be importkvótát az ezen országokból származó trópusi termékekre, a jelenlegi kereskedelmi forgalom alapján; kéri, hogy e feltételeknek való megfelelést felügyeleti mechanizmusok és különös szankciók hatályba léptetésével ellenőrizzék; javasolja a megfelelőség elvének előírását a nem uniós országokból származó behozatalra, különösen a biotermékekre vonatkozóan;

64. elismeri, hogy a part menti régiók és a legkülső régiók történelmileg függenek a halászattól, és pénzügyi támogatásban kell részesülniük a halászati ágazatban a munkahelyek megszilárdítása és új ágazatok kialakítása, valamint új munkahelyek teremtése érdekében, különösen a kisüzemi halászatban; felhívja a tagállamokat, hogy vezessenek be célzott politikákat a meglévő munkahelyek védelme, a többféle új munkahely létrehozása és a digitalizáció előmozdítása érdekében; hangsúlyozza a munkaerő-piaci megkülönböztetés minden formája megakadályozásának, valamint a kiszolgáltatott és hátrányos helyzetű csoportok védelmének és támogatásának fontosságát; támogatja az európai strukturális és beruházási alapok együttes felhasználását, hogy az átfedéseket elkerülve szinergiákat teremtsenek;

65. komoly aggodalmát fejezi ki a halászati ágazat munkavállalóinak fizikai és mentális egészsége miatt, amelyet gyakran nemcsak a nyílt tengeren való munkavégzésben rejlő veszély fenyeget, hanem olyan hajók használata is, amelyek nem felelnek meg a jelenlegi biztonsági előírásoknak, ami növeli a munkahelyi baleseteknek, köztük a súlyos baleseteknek való kitettségüket; ezért felhívja az illetékes hatóságokat, hogy az európai normák csökkentése nélkül biztosítsanak biztonságos és tisztességes munkakörülményeket az ágazat valamennyi munkavállalója számára, valamint biztosítsanak egyenlő

versenyfeltételeket és tisztességes versenyt a halászati vállalatok között világszerte; felhívja a tagállamokat, hogy a környezetvédelmi fenntarthatósági követelményeknek megfelelően nyújtsanak megfelelő támogatást a flottabiztonság és a munkakörülmények javításához, különös tekintettel a kisüzemi halászatra, különösen a szigeti és legkülső régiókban, ahol a hajók átlagos kora jelentősen magasabb, mint az ipari halászatban; üdvözli a Bizottság arra irányuló kezdeményezését, hogy megállapodásra törekedjen a halászhajók biztonságára vonatkozóan;

Turizmus

66. megjegyzi, hogy az idegenforgalmi ágazat a jövedelem és a foglalkoztatás tekintetében a szigeti régiók gazdasági növekedésének fő tényezője; felhívja ezért a Bizottságot, hogy nyújtson külön kiegészítő pénzügyi támogatást a szigetek fenntartható turizmusához, oldja meg a szezonális turizmus problémáját, és támogasson innovatív kísérleti projekteket az európai zöld megállapodás célkitűzéseivel összhangban álló ökológiai és digitális megoldások előmozdítása érdekében, és segítse a turizmustól nagymértékben függő szigeteket gazdaságuk diverzifikálásában; kéri továbbá a Bizottságot, hogy hozzon létre egy fenntartható európai turizmus címkét, amely a szigetek és a szigeti régiók erősségeit és erőfeszítéseit népszerűsíti ezen a területen;

67. hangsúlyozza, hogy a fenntartható mezőgazdaság és élelmiszer-termelés, különösen a környezetbarát gyakorlatok és a fenntartható agroturizmus támogatása érdekében a szigetekre vonatkozóan meg kell erősíteni mind az integrált területfejlesztési megközelítést, például az integrált területi beruházásokat és a közösségvezérelt helyi fejlesztést, mind az olyan kezdeményezéseket, mint például az intelligens falvak és az európai digitális innovációs központok; kiemeli az intelligens energia- és vízfelhasználás előmozdításának fontosságát annak biztosítása érdekében, hogy a szigetek a lehető legjobban kihasználhassák szűkös erőforrásaikat;

Hozzáférés a közszolgáltatásokhoz

68. felszólít a fenntartható közlekedés elősegítése érdekében a szigetek közlekedési infrastruktúrájának fejlesztésére és javítására, valamint a közúti, repülőtéri és kikötői infrastruktúra korszerűsítésének és környezetbarátabbá tételének támogatására, miközben biztosítja a társadalmilag igazságos átállást; kéri különösen a környezetbarát tömeg- és egyéni közlekedés támogatását;

69. kéri, hogy részesítsék előnyben az alapvető infrastruktúrába való nagyobb mértékű beruházásokat annak érdekében, hogy valamennyi háztartás könnyebben hozzáférhessen az ivóvízhez és az egészségügyi szolgáltatásokhoz;

70. hangsúlyozza, hogy fenntartható tengeri és légi közlekedés révén biztosítani kell valamennyi sziget területi folytonosságát, szigorúan ügyelve a monopolhelyzetek elkerülésére, kivéve, amikor szabad verseny esetén nem elegendőek a rendszeres fuvarozási szolgáltatások, ami közszolgáltatási megállapodások megkötését teszi szükségessé; hangsúlyozza a személy- és áruszállítási költségek csökkentésének fontosságát, többek között a lakosoknak nyújtott kedvezményes tarifák révén, valamint a szárazföldi hidak és a közúti összeköttetések biztonságát és megfelelőségét;

71. felszólítja a Bizottságot annak biztosítására, hogy az európai rendszerösszekötő eszköz 2021–2023-as munkaprogramja és az európai együttműködési programok hozzájáruljanak a szigetek területi hozzáférhetőségéhez; megjegyzi, hogy a szigetek megközelíthetőségének javítása, valamint a szigetekhez vezető és a szigetek közötti fenntartható közlekedési kapcsolatok fejlesztése alapvető fontosságú a szigetek fejlődése és az olyan alapvető közszolgáltatások nyújtása szempontjából, mint az oktatás, az egészségügy és a szociális ellátás; úgy véli, hogy az ilyen jellegű fejlesztések nem korlátozódhatnak a szárazföldre vagy adott esetben az uniós tagállamokra;

72. hangsúlyozza – különösen a Covid19-világjárvány okozta válsággal összefüggésben – az egészségügyi infrastruktúra javításának, a távgyógyászat és a telepszichiátriai szolgáltatások megerősítésének, valamint az egészségügyi alapellátás és a gyógyszerekhez való hozzáférés javításának fontosságát az uniós szigeteken;

73. hangsúlyozza, hogy a mindenki számára biztosítandó esélyegyenlőség kulcsfontosságú, és felhívja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy kezeljék prioritásként a digitális készségek terén mutatkozó hiányosságok megszüntetését annak biztosítása révén, hogy a kiszolgáltatott régiók, köztük a vidéki és távoli területek, valamint a hátrányos helyzetű polgárok hozzáférjenek a digitális oktatáshoz és képzéshez, a minimálisan szükséges hardverhez, az internethez való széles körű hozzáféréshez, valamint a digitális támogatáshoz és más technológiai tanulási eszközökhöz; hangsúlyozza, hogy támogatni kell ezeket a csoportokat a boldoguláshoz szükséges digitális készségek fejlesztése és az egyenlőtlenségek elmélyülésének elkerülése érdekében, biztosítva, hogy senki se maradjon le;

74. hangsúlyozza, hogy a szigetek digitalizációja és hatékony digitális összeköttetése kiemelt prioritás, különösen a földrajzi hátrányaik leküzdéséhez való hozzájárulás, valamint a digitális technológiák és infrastruktúra, az oktatási és képzési szolgáltatások, az e-egészségügy – többek között a távgyógyászat és a telepszichiátria –, valamint a polgároknak és a kkv-knak nyújtott egyéb alapvető kormányzati szolgáltatások nyújtásának javítása érdekében, amelyek pozitív hatást gyakorolnak az üzleti stratégiákra és műveletekre;

75. hangsúlyozza, hogy fontos fenntartani az uniós szigeteket a világ többi részével összekötő digitális infrastruktúrákat, nevezetesen azáltal, hogy elegendő európai forrást különítenek el az elavult tenger alatti kábelek cseréjére;

76. úgy véli, hogy különösen a kis szigeteken nehéz a kkv-k számára könnyen hozzáférni a vállalkozói tevékenység elősegítésével, a készségfejlesztéssel és az uniós finanszírozású lehetőségekkel kapcsolatos bármilyen információhoz; e tekintetben erőteljesebb pénzügyi támogatásra, valamint kiterjesztett tájékoztató ülések, tanácsadási szolgáltatások és testre szabott képzések biztosítására szólít fel;

Migráció

77. megjegyzi, hogy egyes szigetek olykor a helyi népességet jócskán meghaladó, nagyszámú migráns érkezésével szembesülnek, és nincsenek olyan helyzetben, hogy biztosítani tudják a szükséges szállást és segítséget;

78. felhívja a figyelmet a szigeteken, a peremterületi szigeteken és a legkülső régiókban a menekültügyi és befogadási rendszerekre nehezedő különleges és aránytalan nyomásra; kéri, hogy a szigetekre vonatkozó európai cselekvési terv ismerje el a fent említett menekültügyi és migrációs helyzetet, amely európai szinten olyan összehangolt megoldásokat igényel, amelyek tiszteletben tartják az egyén jólétét és méltóságát, ugyanakkor kezelik a nyomást;

Állami támogatási rendszerek és a fejlesztési hiányt csökkentő intézkedések újraértékelése

79. kéri a Bizottságot, hogy készítsen elemzést az uniós szigeteken székhellyel rendelkező vállalatoknak nyújtott állami támogatások mértékéről; úgy véli, hogy az Unió és a tagállamok által tett erőfeszítések ellenére feltétlenül meg kell állapítani, hogy a szigeteken található vállalatok részesültek-e és milyen mértékben az ilyen intézkedések előnyeiből, illetve ennek megfelelően újra kell értékelni az állami támogatásokra vonatkozó szabályokat; ezzel összefüggésben hangsúlyozza annak fontosságát, hogy rugalmasabb állami támogatást kell nyújtani a légi és tengeri szállítási vállalatoknak ezeken a szigeti területeken, mivel teljes mértékben ezektől a közlekedési eszközöktől függnek;

80. kéri, hogy az állami támogatásokra vonatkozó jogi keret bármely jövőbeli felülvizsgálatát az „Irány az 55 %!” jogalkotási csomag ezen területekre gyakorolt hatása fényében, valamint olyan konkrét mutatókon alapuló hatástanulmányok alapján végezzék el, amelyek lehetővé teszik a szigeti régiók gazdaságai elmaradott versenyképességének értékelését, és hogy a szigeti területek számára külön degresszív rendszert dolgozzanak ki, amikor az állami támogatásokra vonatkozó ideiglenes keretben előírt rendkívüli intézkedések 2021. december 31. után lejárnak;

81. tekintettel a szigetek sajátos jellemzőire, kéri, hogy a 2021–2027-es időszakra vonatkozóan hozzanak létre egy „Szigetek” alkategóriát a regionális állami támogatásokra vonatkozó szabályok alkalmazására, valamint hogy töröljék el az európai szigetekre és a legkülső régiókra vonatkozó úgynevezett „de minimis” felső határát;

82. hangsúlyozza, hogy rugalmasabb megközelítésre van szükség az európai finanszírozás szigeteken és legkülső régiókban történő hatékonyabb felhasználásának biztosítása érdekében, a vonatkozó minőségi előírások és monitoringeljárások csorbulása nélkül;

83. megjegyzi, hogy a jelenlegi de minimis szabály korlátozza a versenyképességet, és nehézségeket okoz az európai szigeteken és a legkülső régiókban; úgy véli, hogy az uniós szigetek mindegyikét mentesíteni kellene a de minimis szabály alkalmazandó felső határai alól, hogy kevésbé kerüljenek hátrányos helyzetbe; felhívja továbbá a Bizottságot, hogy az állami támogatásokra vonatkozó szabályokat úgy igazítsa ki, hogy a szigetjelleg ellensúlyozására nyújtott támogatásokat ne állami támogatásnak, hanem kompenzációnak tekintsék annak érdekében, hogy az európai szigetek és legkülső régiók egyenlő feltételekkel rendelkezzenek kontinentális társaikkal;

84. a szigetek helyzetének figyelembevételével kéri a szigeteknek a kohéziós politika területi együttműködési célkitűzése vagy az európai szomszédságpolitika keretében megvalósuló határokon átnyúló együttműködési programok keretében finanszírozásra jogosult határrégióként való besorolásához használt távolsági kritérium (150 km) újraértékelését; úgy véli, hogy ha valamilyen határértéket kell megállapítani, akkor a szigeti régiók esetében célszerűbb lenne, ha a határokon átnyúló területekkel kapcsolatos feltételt a tengeri medencék szintjén alkalmaznák;

A szigetekre vonatkozó egyedi és célzott európai politika

85. hangsúlyozza, hogy a szigetekre vonatkozó statisztikai adatok hiánya akadályozza a célzott politikák kidolgozását; felszólítja a Bizottságot, hogy hozzon létre egy, az EUMSZ 174. cikkéhez kapcsolódó, hátrányos helyzetű területekkel foglalkozó európai intézetet, amely megbízható és összesített statisztikai – többek között nemekre lebontott – adatokat gyűjt, amelyeket harmonizált kritériumok alapján rendszeresen frissítenek, minden közigazgatási szinten; felszólítja a Bizottságot, hogy javítsa az európai szigetekre vonatkozó statisztikai adatok gyűjtését, és vezessen be területi ellenőrzést a javaslataival kapcsolatos hatásvizsgálatokban, hogy célzott politikákat lehessen kidolgozni, és fel lehessen mérni, hogy a javasolt jogszabályok hogyan hatnának a különböző régiókban élő polgárokra és vállalkozásokra;

86. hangsúlyozza, hogy jelenleg a szigetekre nem terjednek ki a területi osztályozásra vonatkozó uniós jogszabályok; felhívja a Bizottságot, hogy kezdjen vitát erről a kérdésről annak érdekében, hogy a szigetek bekerüljenek a statisztikai célú területi egységek közös osztályozásába, és fontolja meg egy, az európai városi kezdeményezéshez hasonló program létrehozását az európai szigetek közötti partnerségek támogatása érdekében, hogy innovatív megközelítéseket alakítsanak ki a szigetspecifikus problémákra, valamint a legjobb gyakorlatok megosztására és a polgárok és vállalkozások számára előnyös megoldások végrehajtására;

87. kéri a Bizottságot, hogy vegye figyelembe az európai szigetek által a szigetjelleghez kapcsolódó kihívásokról és többletköltségekről már elkészített tanulmányokat, és készítsen interdiszciplináris elemzéseket a szigeti területek demográfiai, földrajzi, gazdasági, társadalmi és környezeti jellemzőire vonatkozóan annak érdekében, hogy ezek a régiók ne szenvedjenek bármilyen versenyhátrányt a földrajzi helyzetükből adódóan;

88. további keretösszeg létrehozására szólít fel, amelynek célja, hogy segítse az európai szigeteket sajátos kihívásaik és az egyenlőtlenségek leküzdéséhez, és fedezze az európai szigetekkel kapcsolatos többletköltségeket a jövőbeli kohéziós politika keretében; javasolja a szigetekkel foglalkozó kapcsolattartó pont kibővítését egy szigetekkel foglalkozó munkacsoport felállításával a Bizottság Regionális és Várospolitikai Főigazgatóságán belül;

89. felhívja a Bizottságot, hogy fontolja meg a költségvetésnek az egy főre jutó GDP alapján történő elosztását, hogy lefedje a szigetek közötti valamennyi egyenlőtlenséget;

A szigetekről szóló paktum és a szigetekre vonatkozó európai cselekvési terv

90. kéri a Bizottságot, hogy végezze el az EUMSZ 174. cikkének dinamikus értékelését, és e cikk alapján dolgozzon ki egy valódi európai szigetfejlesztési menetrendet, valamint e jelentés alapján hozzon létre egy olyan európai szigetstratégiát, amely megfelel a helyi igényeknek és realitásoknak, valamint figyelembe veszi az EU egyes tengeri medencéinek sajátosságait; felkéri az Európai Bizottságot, hogy készítsen tanulmányt a szigeti területek sokszínű helyzetéről, és dolgozzon ki konkrét javaslatokat tartalmazó stratégiát a szigetekre vonatkozóan;

91. kéri, hogy a városi paktum és a jövőbeli vidéki paktum mintájára, a főbb érdekelt felek, nevezetesen a nemzeti, regionális és helyi hatóságok, a gazdasági és szociális szereplők, a civil társadalom, a tudományos élet és a nem kormányzati szervezetek részvételével mielőbb dolgozzanak ki és hajtsanak végre egy szigetekről szóló paktumot;

92. hangsúlyozza, hogy a szigeti közösségekkel folytatott és a szigetközösségek közötti párbeszéd elengedhetetlen az európai projekthez való közelítés elősegítéséhez, a kultúrák közötti hidak kiépítéséhez, a döntéshozatali folyamatok iránti érdeklődés ösztönzéséhez és magának az Európai Unió építésének elősegítéséhez;

o

o o

93. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, a Régiók Bizottságának, valamint a tagállamok nemzeti és regionális parlamentjeinek.